

ภาพลักษณ์ด้านลบของผู้หญิงในวรรณกรรมโบราณสันสกฤตพากย์ไทย Negative Images of Females as Found in the Ancient Sanskrit Literature in the Thai Episode

ณรงค์กร รอดทรัพย์¹ สมหมาย รอดแป้น² และภูมิใจ ณ์ภูริชาภา³

Narongkan Rodsap¹, Sommai Rodpaen² and Phoomjai Nachapha³

สาระสังเขป

การศึกษาภาพลักษณ์ด้านลบของผู้หญิงในวรรณกรรมโบราณสันสกฤตพากย์ไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจปัญหาสตรี และความไม่เสมอภาคระหว่างเพศของสังคมอินเดียในอดีต จากนิทานซ้อนนิทานสันสกฤต 2 เรื่อง คือ นิทานเวตาล และหิโตปเทศ ด้วยวิธีการตีความตามแนวคิดสตรีนิยม ผลการวิจัยพบว่า

ทำให้ทราบและเข้าใจระบบคิด และทัศนะเชิงลบต่างๆ ของคนในสังคมอินเดียโบราณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนะของผู้ประพันธ์ชายที่มีต่อหญิงในสังคมเดียวกันกับตน อนึ่งภาพลักษณ์ด้านลบต่างๆ ที่ปรากฏในนิทานซ้อนนิทานทั้งสองเรื่อง อาทิ ผู้หญิงเป็นเพศที่เชื่อถือไม่ได้ ผู้หญิงเป็นเหตุแห่งทุกข์ ผู้หญิงเป็นสิ่งชั่วร้ายที่สุด ผู้หญิงเป็นเหตุให้ผู้ชายกลายเป็นคนชั่ว ผู้หญิงกระทำแต่ความชั่ว เป็นต้น มิติแห่งความชั่วร้ายของสตรีอินเดียโบราณเหล่านี้ เป็นการพยายามสร้างภาพลักษณ์ และสัญลักษณ์ทางลบเพื่อครอบงำผู้หญิงโดยสังคมที่นิยมชาย เป็นมุมมอง ทัศนะ เจตคติเพียงด้านเดียวของผู้ชายอินเดีย เพื่อประโยชน์สำหรับการจำแนกสถานภาพทางสังคมระหว่างชายและหญิง เป็นวาทกรรมที่แฝงอคติทางเพศสัญลักษณ์

คำสำคัญ : ภาพลักษณ์ด้านลบ ; นิทานซ้อนนิทาน ; นิยมชาย

SUMMARY

The purpose of the study was to investigate negative images of females in ancient Sanskrit literature in the Thai episode: to understand feminine problems and gender inequality in ancient Indian society based on two-frame tales: Vetala's tales and Hitopadesa, as interpreted by using the feminist approach. Results of the study reveal awareness and understanding of thinking processes and negative attitudes of people in ancient Indian society, especially those of male authors towards their fellow females in the same society. Particularly, there are various negative images of women found in the two-frame tales such as the following: untrustworthiness, cause of trouble, the worst evil, cause of men's becoming evils, having only evil practice, etc. These negative expressions for ancient female Indians have been seen as attempts by male chauvinists to create negative images and symbols to dominate ancient Indians women. These are perceived as single-view male attitudes, for the sake of social status categorization of men and women: only discourse of sexual prejudice.

Keywords : Negative Images ; Frame Tales ; Masculinity

¹ อาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

² อาจารย์สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

³ อาจารย์สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รับต้นฉบับ 2 มิถุนายน 2556 รับตีพิมพ์ 17 กรกฎาคม 2556

บทนำ

ปัญหาสิทธิสตรีเป็นปัญหาอันมีพื้นฐานมาจากความเดือดร้อนของผู้หญิงในสังคมตะวันตก ขณะที่ผู้หญิงในสังคมตะวันออกก็ได้รับความเท่าเทียมกับผู้ชายด้วย ความไม่เสมอภาคระหว่างเพศยังมีอยู่มาก เนื่องจากคนในสังคมยังยอมรับการปฏิบัติตามประเพณีเดิมๆ ของสังคมโดยมิได้แก้ไข (ปรีชา ช้างขวัญยืน, 2541 : 4) อนึ่งฐานะของผู้หญิงในสังคมวัฒนธรรมเกือบทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทสังคมอินเดียและจีน แสดงอย่างชัดเจนว่าผู้หญิงถูกกดขี่และมีสถานภาพต่ำ ภาพดังกล่าวนี้นำมาปรากฏมากมายในการศึกษาต่างๆ อาทิ ม่านแห่งอคติ : ความสัมพันธ์ระหว่างสตรีกับสังคม และภาพลักษณ์ของผู้หญิงในสื่อสารมวลชน ของกาญจนา แก้วเทพ (2535) เพศและวัฒนธรรมของปราณี วงศ์เทศ (2544) เพศวิถี วันวาน วันนี้ และวันพรุ่งนี้ที่จะไม่เหมือนเดิม ของกาญจนา แก้วเทพ และพิริสรา แซ่ก้วย (2547) เป็นต้น

สังคมวัฒนธรรมเอเชียในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสองสังคมวัฒนธรรมหลักอย่างสังคมจีนและสังคมอินเดียนั้น เนื่องจากปริมณฑลของทั้งสองสังคมวัฒนธรรมมีลักษณะนิยมผู้ชาย ดังนั้นการมองภาพลักษณ์ของผู้หญิงว่าเป็นสิ่งอันเป็นกาลกิณี หรือสิ่งอัปมงคล แล้วถ่ายทอดจากรุ่นก่อนสู่รุ่นต่อๆ มา ด้วยการครอบงำ และการสร้างสัญญาจึงเป็นกระบวนการทางมโนทัศน์ซึ่งผู้ชายสร้างขึ้นเพื่อพิจารณาผู้หญิงตามทัศนะแห่งตน โดยสื่อผ่านวาทกรรมต่างๆ อาทิ ตัวบทกฎหมาย คำสอนในศาสนา หรือวรรณกรรมวรรณคดี ภาพของผู้หญิงจึงมีลักษณะแบ่งผู้ถูกกล่าวโทษ เป็นเพียงวัตถุทางเพศ หรือเป็นแหล่งบ่มเพาะความชั่วร้าย และอื่นๆ

อนึ่งการศึกษาภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในอดีตจากวรรณกรรมเป็นแนวทางหนึ่งเพื่อที่จะเข้าใจระบบคิดมโนทัศน์ ค่านิยม เจตคติของคนในสังคมวัฒนธรรมนั้นๆ ในอดีตได้เป็นอย่างดี จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมวัฒนธรรมจีนและอินเดีย พบว่าภาพสะท้อนสังคมวัฒนธรรมเกี่ยวกับการมองผู้หญิงจีนในอดีตนั้นมีผู้ศึกษาไว้แล้วเป็นจำนวนมาก ส่วนผู้หญิงอินเดียในอดีตนั้นมีผู้ศึกษาบ้างแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตีความตามแนวคิดสตรีนิยมแนวความเท่าเทียมแห่งเพศสภาพ (Gender equality) นั้นมีผู้ศึกษาไม่มาก ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาการมองภาพ

ผู้หญิงอินเดียในอดีต โดยเฉพาะภาพด้านลบซึ่งปรากฏในวรรณกรรมตามแนวคิดดังกล่าว เพื่อเข้าไปปัญหาสิทธิสตรีอินเดียในอดีตอันเกิดจากการสร้างค่านิยม และอคติทางเพศอันนำไปสู่การกดขี่ข่มเหงซึ่งแฝงอยู่ในรูปวาทกรรมต่างๆ ที่ผู้ชายอินเดียใช้ครอบงำ และถ่ายทอดอย่างไม่เสื่อมคลายมาโดยตลอด จากรุ่นสู่รุ่นกระทั่งปัจจุบัน

ภาพลักษณ์ด้านลบของผู้หญิงในวรรณกรรมโบราณสันสกฤตพากย์ไทย

การศึกษาภาพลักษณ์ด้านลบของผู้หญิงอินเดียในอดีตจากวรรณกรรมนิทานซ้อนนิทานสันสกฤตตามแนวคิดการตีความแบบสตรีนิยม มีประเด็นสำคัญที่จะศึกษา ได้แก่ ภาพลักษณ์ด้านลบของผู้หญิงอินเดียซึ่งปรากฏในนิทานเวตาล และภาพลักษณ์ด้านลบของผู้หญิงอินเดียซึ่งปรากฏในหิโตปเทศ

1. ภาพลักษณ์ด้านลบของผู้หญิงอินเดียในนิทานเวตาล

ผู้เขียนแบ่งการศึกษาเป็น 2 ประเด็น คือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนิทานเวตาล และภาพลักษณ์ด้านลบของผู้หญิงอินเดียในนิทานเวตาล ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนิทานเวตาล

นิทานเวตาล เป็นนิทานที่นิยมแพร่หลาย เนื่องจากมีเนื้อหาสนุกสนานชวนให้ผู้อ่านต้อง ขบคิดอยู่ตลอด ทั้งยังเหมาะกับผู้อ่านทุกเพศ ทุกวัย มีคติธรรมสอดแทรกมากมาย อาทิ ปัญญาอัน กอปรด้วยสติ อุเบกขา (การวางเฉย) ขันติธรรม (การอดทนอดกลั้น) ดังปรากฏตลอดทั้งเรื่อง โดยที่พระวิกรมทิตยัทรงต้องประพติดิคุณธรรมทั้งสี่อย่างอุกฤษฏ์เพื่อทรงหลีกเลี่ยงการตรัสตอบปัญหาต่างๆ ซึ่งเวตาลหลอกล่อยั่วยุยู่ตลอด เพื่อให้พระองค์หลงกลเพราะกริ้วที่ถูกสบประมาทว่าเป็นพระราชผู้ทรงโง่เขลา หากว่าเมื่อใดที่พระองค์ตรัสออกมา เวตาลก็จักบินหนีกลับไปยังต้นโอศกทันที

ความเป็นมาของนิทานเวตาล

พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ หรือรู้จักกันในพระนามแฝงว่า น.ม.ส. ทรงนิพนธ์เรื่องนิทานเวตาลขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2461 ต้นเค้าของนิทานเวตาลมาจากวรรณคดีอินเดียเรื่องเวตาลปัญจวิงคติ แปลว่า นิทาน 25 เรื่องของเวตาล ซึ่งกล่าวถึง

เวตาลเล่านิทานหลอกพ่อพระวิกรมมาติยแห่งกรุงอุชชยีนี (อุชเชนี) ตั้งแต่เวลาหัวค่ำจนถึงสว่าง นิทานเรื่องนี้ชื่อคิวิทาส แต่งไว้เป็นภาษาสันสกฤตตั้งแต่โบราณกาล เชื่อว่ามีความเก่าแก่กว่า 2,500 ปี ต่อมาโสมเทวะ กวีชาวแคว้นกัษมีระได้นำมาเรียบเรียงขึ้นใหม่ และรวมเข้าไว้ในหนังสือรวมนิทานโบราณของอินเดียเล่มสำคัญ คือ กถาสริตสคร (ตอนที่ 75 - 99) เวตาลปัญจวิคติที่ตกทอดมาถึงปัจจุบันมีทั้งฉบับภาษาสันสกฤตและฉบับภาษาฮินดี สมัยที่อินเดียตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ได้มีการแปลนิทานเรื่องนี้เป็นภาษาอังกฤษอีกหลายสำนวน สำหรับฉบับภาษาไทย น.ม.ส. มิได้ทรงแปลจากต้นฉบับภาษาสันสกฤตโดยตรง แต่ทรงใช้ฉบับภาษาอังกฤษชื่อว่า Vikrama and the Vampire or Tales of Hindu Devilry ของ Burton. เป็นหลักในการเรียบเรียง

นิทานเวตาลมีลักษณะเป็นนิทานซ้อนนิทาน กล่าวคือ มีนิทานย่อยหลายเรื่องซ้อนอยู่ในนิทานเรื่องใหญ่ ฉบับของ น.ม.ส. ประกอบด้วยนิทานย่อยเพียง 10 เรื่อง โดยทรงแปลจากฉบับของเบอร์ตัน 9 เรื่อง ส่วนอีกหนึ่งเรื่องนำมาจากฉบับภาษาอังกฤษสำนวนอื่น น.ม.ส. ทรงเลือกฉบับของเบอร์ตันเป็นหลักในการเรียบเรียงเพราะทรงเห็นว่า “สนุกกว่าฉบับอื่น ถ้าจะเปรียบกับเครื่องเพชรพลอยที่ทำเป็นวัตถุสำหรับประดับกายก็เหมือนกับพลอยไข่ออย่างดีซึ่งช่างฝรั่งเอาไปฝังในเรือนทองคำอันมีรูปแลลายงดงามถูกตาผู้ดูที่ไม่ใช่แขก ถึงผู้อ่านมิใช่ฝรั่งก็เห็นดีอย่างฝรั่งได้” ในการเรียบเรียงนิทานเวตาล น.ม.ส. ทรงใช้วิธีการตกแต่งนิทานชุดนี้ให้มีสีสันน่าอ่านโดยไม่ขัดต่อความคิดของคนไทย ดังที่ได้ทรงอธิบายไว้ในคำนำว่า “ฉบับภาษาไทยนี้...ถ้าจะเอาเทียบกับฉบับที่แปลตรงมาจากสันสกฤตหรือฮินดี (ฮินดี) จะเห็นผิดกันมาก เพราะในฉบับภาษาอังกฤษมีสำนวนความคิดแลโวหารของเบอร์ตันปะปนอยู่มากขึ้นหนึ่งแล้ว ข้าในภาษาไทยมี น.ม.ส. ปนลงไปอีกชั้นหนึ่งเล่า” กล่าวได้ว่านิทานเวตาลเป็นงานประพันธ์ที่แสดงลีลาการเขียนร้อยแก้วของ น.ม.ส. ได้อย่างดีชิ้นหนึ่ง (วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 : 84)

รูปพรรณสัณฐานของเวตาล

น.ม.ส. ทรงวินิจฉัยลักษณะแห่งเวตาลไว้ว่า “คำอธิบายลักษณะเวตาลปรากฏในศิลปะปฐาณะ แต่เวลาที่เขียนนี้หาฉบับในกรุงเทพฯ ไม่ได้ ส่วนในภาษาอังกฤษมีในสมุดตำรา

เทวรูป แต่เมื่ออ่านดูก็ไม่ได้ความแจ่มแจ้ง เมื่อเป็นดังนี้จึงต้องค้นในที่ต่างๆ ได้ความที่โน่นที่นี้บ้างมาผสมกัน เบอร์ตันกล่าวไว้ว่า รูปเวตาลคล้ายค้างคาว มีหางค่อนข้างสั้นเหมือนหางแพะ เขียนรูปเป็นค้างคาวตัวใหญ่เกาะห้อยหัวลืมหูลือตาเป็นสีน้ำตาล เจือเขียว ขนสีน้ำตาล หน้าสีน้ำตาล ตัวพอมเห็นโครง เมื่อจับเข้าก็เย็นชืดแลเหนียวคล้ายๆ งู ไม่มีอะไรเป็นเครื่องหมายว่ามีชีวิต นอกจากหางที่กระดิกพาดไปมา (นิทานเวตาล, 2506 : 1)

กถาสริตสคร กล่าวว่า เวตาลมีกลิ่นเหมือนเนื้อโสโครก บินไปบินมา ดำเหมือนกลางคืน ความดำแข่งดูกับควันอันเป็นกลุ่มขึ้นจากไฟเผาศพ

เวตาลอยู่ในจำพวกมรุตคณะ เป็นบุตรนางอหิติ เป็นผู้ตามพระรุทรเป็นเจ้าแลนางภัทรา มีปกติเป็นผู้ท่องเที่ยวอยู่ตามหนอง ตามพุ่มไม้ ตามป่ารกแลป่าที่มีดอ บ้างที่ไปกับลมพายุแลฟ้าผ่า เวลายุ่งจะเป็นเวลากลางคืนสดัง ขนาดของเวตาลสูงประมาณ 2 ถึง 3 ฟุต กว้างฟุตครึ่ง หนาตั้งแต่อกถึงหลังครึ่งฟุตถึง 1 ฟุต ผมหงอกยาวแลดก ขนที่ขาวแลเลียดเหยียดทั่วกลม หน้ารูปไข่ ตากลมแลกลอน จมูกยาวเป็นขอเหมือนปากเหยี่ยว ปากอ้า แก้มตอบ คางแลขาตะไกรกว้าง ฟันเป็นลิ่ม แขนแลมือสั้น ขาสั้น ท้องพลุ้ย เล็บคม ปีกมีแรงมาก (นิทานเวตาล อ้างแล้ว)

ส่วนรูปพรรณสัณฐานของเวตาลในสำนวนอื่น มีลักษณะต่างไปอย่างยิ่ง ทั้งนี้อาจเพราะเกิดจากการรังสรรค์ตามจินตนาการของผู้แปล ดังนี้

“เวตาลนั้นมีกายดำ, ชะลูด อีกทั้งมีคอตั้งงู ไบหน้าละม้ายช้าง แลแข้งขาดุกระทิง ดวงเนตรเจกนกเค้าแมว และไบหู...” (Penzer. VII. 163 อ้างถึงใน Raksamani. 2547 : 178)

อีกสำนวนหนึ่ง กล่าวว่า “... เวตาลมักจะปรากฏรูปร่างเป็นมนุษย์ แต่เมื่อและเท้าหันกลับไปทางด้านหลัง นัยน์ตาเป็นสีลานแกมเขียว มีเส้นผมตั้งขึ้นทั้งศีรษะ มือขาวถือไม้เท้า มือซ้ายถือหอยสังข์ ขณะเมื่อมาปรากฏตัวจะนุ่งห่มเสื้อผ้าสีเขียวทั้งชุด นุ่งมาบนเสลี่ยง บางคราวก็ขี่ม้า มีภูตบริวารถือคบเพลิงแวดล้อมโดยรอบ และส่งเสียงให้ร้องก็ก้อง...” (Crooke. 606b ; อ้างถึงใน ศักดิ์ศรี แย้มนันทดา, 2543 : 10)

กุสุมา รัชมนิ (อ้างถึงใน Raksamani. 2547. 176) กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับเวตาลไว้ว่า ผู้อ่านชาวไทยอาจจินตนาการเกี่ยวกับรูปพรรณสัณฐานของเวตาลและเรื่องราวอื่นๆ ของอมุขย์

ต้นนี้ได้จากการศึกษาวรรณคดี 3 เรื่อง ได้แก่ เวตาลปรณัม, เพชรมงกุฏ (ประพันธ์ในรัชสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี โดยเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ที่บรรดาคักดี หลวงสรวริชิต มีเค้าต้นเรื่องจาก ปักธนาเวตาล) และนิทานเวตาล ฉบับ น.ม.ส.

1.2 ภาพลักษณ์ด้านลบของผู้หญิงอินเดียในนิทาน

เวตาล

นิทานเวตาลฉบับ น.ม.ส มีทั้งสิ้น 10 เรื่อง ในจำนวน 10 เรื่อง มีหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสตรี ด้วยการใช้ภาษาเชิงสัญลักษณ์เพื่อการตีความผู้หญิง ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องทางวัฒนธรรมต่อสตรีอินเดียเกี่ยวกับการถูกกดขี่และครอบงำโดยผู้ชายอินเดีย เพื่อแสดงนัยยะว่าผู้ชายย่อมเหนือกว่า และมีสิทธิมากกว่าผู้หญิง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผู้หญิงเป็นของควรวุ่น

“วิธีแห่งความรักนั้นไม่มีต้นเลไม่มีปลาย บุรุษพึงตรึงตรองให้ถ่องแท้แล้วจึงวางเท้าลงในวิธีนั้น ผู้มีปัญญาว่าวสิ่งทั้งสามคือ ความใคร่หญิงหนึ่ง กระดานหกหนึ่ง การดื่มสุราหนึ่ง อาจให้ผลแก่คนในทางที่ไม่อาจทำนายได้ เหตุดังนี้วิธีที่จะปฏิบัติการทั้งสามสิ่งนี้คือไม่ปฏิบัติเสียเลย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เว้นให้ขาด แต่วิชของโลกลนี้ ถ้าไม่มีวัวตัวเมียก็ต้องรีดนมวัวตัวผู้แทน” (นิทานเวตาล, 2543 : 43)

จากความข้างต้น หมายถึง การมองผู้หญิงไม่มีคุณค่า และไม่ควรร้องแวง หรือปฏิบัติสัมพันธ์ด้วย เพราะรังแต่จะสร้างความตกต่ำ และเป็นสิ่งไร้สาระ

ข้อความนี้แฝงมาคาดคิดว่า ผู้มีปัญญาย่อมรู้ว่าสิ่งทั้งสาม คือ ความใคร่ต่อสตรี การพนัน และการดื่มสุรา (สิ่งเสพติด) อาจให้ผลแก่คนในทางที่ไม่อาจทำนายได้ ผู้มีปัญญาจึงไม่ควรหมกมุ่น เพราะ 3 สิ่งนี้หากเข้าไปข้องแวงก็จะลุ่มหลงยึดติด เป็นการเตือนให้ระมัดระวังซึ่งก็เป็นจริง แม้ในศาสนาที่มีข้อความให้ระมัดระวังเรื่องผู้หญิง และอบายมุขต่างๆ

2. ผู้หญิงเป็นผู้เก็บความลับไม่ได้ และริษยาเกลียดชังผู้อื่น

“ผู้ชายไม่ควรทำให้ผู้หญิงรู้ได้ว่าความลับซึ่งนางบอกแก่มือซ้ายแห่งชายนั้นทราบไปถึงมือขวา ถ้ายิ่งทราบไปถึงคนอื่นด้วยยิ่งร้ายใหญ่ อีกอย่างหนึ่งการที่ทรงสำแดงให้นางทราบ

ว่าการเมตตาข้าพเจ้านั้นไม่เป็นทางดี เพราะผู้หญิงย่อมจะเกลียดเพื่อนของชายที่รัก” (นิทานเวตาล, 2543 : 56)

จากความข้างต้น หมายถึง การมองผู้หญิงเป็นคนอิจฉาริษยา โดยเฉพาะเพื่อนของชายที่ตนรัก รวมไปถึงการเก็บความลับไม่ได้อันเป็นนิสัยเฉพาะของผู้หญิง

3. อคติด้านสติปัญญาของผู้หญิง

“สิ่งใดเกิดแล้วสิ่งนั้นย่อมเกิดแล้ว จะแก้ไขกลับไม่เกิดนั้นไม่ได้ ข้าพเจ้าคิดเกรงมาแต่แรกแล้วว่า พระราชกุมารีทรงปัญญาหลักแหลม คงจะทำให้อะไรชนิดนี้เป็นแน่ เพราะคนเราไม่มีใครจะทำอะไรผิด จะทำอะไรโง่ จะทำอะไรนอกคอกเหมือนหญิงสาวมีปัญญา แม้จะทำการมีโทษ ก็ทำให้สนิทสนมไม่ได้ ข้าพเจ้าอยู่ห่างไกลปัญญาหญิง ขอยุ่กับความโง่เขลาจึงจะเป็นสุข” (นิทานเวตาล, 2543 : 57)

จากความข้างต้น หมายถึง การดูหมิ่นสติปัญญาของผู้หญิง ไม่เห็นคุณค่าทางความคิดของผู้หญิง และหลีกเลี่ยงด้วยการออกห่างจากความคิดของผู้หญิง

ในนิทานเวตาลเรื่องที่ 1 นางปัทมาวดีซึ่งเป็นผู้ฉลาดสามารถสื่อความหมายโดยการแสดงกิริยาอาการจนพุทธิคริระที่เลี้ยงของพระวัชรมงกุฏกล่าวว่า ขอยุ่ห่างไกลปัญญาหญิง ขอยุ่กับความโง่เขลาจึงจะเป็นสุข อันข้อความข้างต้นของพุทธิคริระซึ่งแฝงมาคาดคิดว่า หญิงที่มีปัญญาอาจจะคิดทำอะไรที่ไม่เหมือนผู้อื่น หรืออาจคิดอ่านทำอันตรายได้

4. ผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุสมบัติของผู้ชาย

“วีรพลนั้นมีหน้าที่จะสละชีวิตของตนให้แก่เจ้าซึ่งกรุณาให้ลาถึงเพียงนั้น บุตรชายของวีรพลจะขึ้นคำบิดานั้นไม่ได้เป็นอันขาด แลส่วนหญิงเมื่อใคร่หากันที่ไหนให้เห็นเป็นตัวอย่างก็ต้องฆ่าตัวเองเป็นธรรมดาตามนิสัยผู้หญิง” (นิทานเวตาล, 2543 : 110)

จากข้อความ แสดงว่า ความคิดอ่านของผู้หญิงในฐานะของภรรยา และ/หรือลูกสาว ไม่มีค่า ไม่เป็นสาระที่จำเป็นต้องใส่ใจ ในบริบทนี้ หมายถึง เมื่อพ่อ และ/หรือสามีตาย ลูกสาวและ/หรือภรรยาก็ควรตายตกตามกันไปด้วย อีกนัยหนึ่งก็คือผู้หญิงเป็นเพียงสมบัติอย่างหนึ่งของผู้ชายนั่นเอง

5. ผู้หญิงผู้ไม่ทำกิจใดๆ เป็นหญิงคนชั่ว

“พ่อแม่อีกประเภทหนึ่งทำผิดในทางที่ระมัดระวัง ลูกสาวน้อยไป คือไม่ระมัดระวังเสียเลย ปล่อยให้ลูกนั่งอยู่เปล่าๆ ไม่มีอะไรทำ เสมอกับผีก็ทำให้เสียใจ แลเพราะพิศความชั่ว ปล่อยให้คบคนซึ่งมีความคิดบาป คือให้โอกาสให้ปฏิบัติเป็นโทษ หญิงสาวซึ่งบิดามารดาปล่อยตามอำเภอใจเช่นนี้ มักจะเดินเข้าสู่บ่วงซึ่งผู้มีเจตนาชั่ววางดักไว้ แลประพฤติดังโทษด้วยประการต่างๆ เพราะความไม่ระมัดระวังตัว แลเพราะความเป็นความโล่งของ ผู้มีเจตนาชั่ว อันเป็นชนจำพวกซึ่งมีความเพียวยิ่งกว่าผู้มีเจตนาดี” (นิทานเวตาล, 2543 : 85)

จากความข้างต้น หมายถึง ผู้หญิงที่ปล่อยปละละเลยไม่ทำงานใดๆ รวมทั้งคบคนพาลเป็นมิตร ย่อมพบความวิบัติจากคนพาลนั้น ทั้งยังเป็นโทษด้วยพ่อแม่มีได้ระมัดระวังเรื่องดังกล่าว และมิได้สอนให้ลูกสาวทำงาน

6. ผู้หญิงเป็นเพศที่เชื่อถือไม่ได้

“บุรุษไม่ควรวางความเชื่อในคนซึ่งเปลี่ยนใจหนึ่งงูตัวหนึ่ง ศัตรูซึ่งถืออาวุธหนึ่ง แลควรระวังภัยอันเกิดแต่ความประพฤติแห่งหญิง ในโลกนี้ไม่มีซึ่งกวีบรรยายไม่ได้ ไม่มีอะไรซึ่งโยคีไม่รู้ ไม่มีคำพูดพาลคำใดซึ่งคนมาไม่พูด ไม่มีเขตตรงไหน ซึ่งเป็นที่สุดแห่งมารยาหญิง เทวดานั้นมีความรู้มากก็จริงอยู่ แต่ไม่รู้ลักษณะชั่วแห่งม้า ไม่รู้ลักษณะแห่งอัลในหมู่เมฆ ไม่รู้ความประพฤติแห่งหญิง ไม่รู้โชคของชายในภายหลัง ก็เมื่อเทวายังไม่รู้เช่นนี้ เราผู้เป็นคนจะรู้ได้อย่างไรเล่า” (นิทานเวตาล, 2543 : 92)

จากความข้างต้น หมายถึง ผู้หญิงเป็นเพศอันคาดเดาไม่ได้ ดังนั้นความเชื่อมั่นของผู้หญิงจึงเป็นสิ่งอันคาดคะเนไม่ได้ เช่นเดียวกันกับสัตว์เดรัจฉานอย่างม้า ซึ่งก็ไม่สามารถคาดเดาอะไรได้เลยเกี่ยวกับพฤติกรรมของมัน

ใครจะไว้ใจอะไรตามใจเถิด

แต่อย่าเกิดไว้ในสิ่งห้า

หนึ่งอย่าไว้ใจทะเลทุกเวลา

สองสัตว์เขี้ยวเล็บ

อย่างวงใจ

สามผู้ถืออาวุธสุดจกร้าย

สี่ผู้หญิงทั้งหลายอย่ากรายใกล้

ห้าหากษัตริย์ทรงฉัตรชัย

ถ้าแม้ใครประมาทอาจตายเอย ฯ

(นิทานเวตาล, 2543 : 152)

จากความข้างต้น หมายถึง ทะเล, สัตว์ซึ่งมีเขี้ยวและเล็บ, คนถืออาวุธ, ผู้หญิง และพระราชฯ ทั้ง 5 สิ่งดังกล่าวนี้ให้คุณและ/หรือโทษแก่ผู้แวดล้อมใกล้เคียงได้ตลอดเวลา เมื่อใดต้องใกล้ชิดทั้งห้าสิ่งนี้ จึงไม่ควรประมาท เพราะหากพลาดพลั้งคราใดก็ย่อมได้รับโทษภัย

7. ผู้หญิงเป็นเหตุแห่งทุกข์

“คำโบราณกล่าวว่าผ้าเปียกย่อมจะดับไฟ อาหารชั่วย่อมทำลายกำลัง ลูกชายชั่วย่อมจะทำลายสกุล แลเพื่อนที่โกรธย่อมทำลายชีวิต แต่หญิงนั้นย่อมจะทำทุกข์ให้แก่ผู้อื่นทั้งในคราวรักแลคราวเกลียด” (นิทานเวตาล, 2543 : 94)

จากความข้างต้น หมายถึง ผู้หญิงเป็นโทษทั้งมวล ทั้งยังสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ ผู้ชาย

“อันสิ่งเลื้อยผ้าที่ไม่สะอาด ย่อมทำให้ความงามของผู้แต่งเสื่อมไป อาหารชั่วทำให้หย่อนกำลัง เมียทุศีลเป็นเครื่องกวณพัวให้ตายจาก ลูกชายที่มิมีนิสัยต่ำช้าเป็นเครื่องทำความฉิบหายให้เกิดแก่สกุล อสุรีที่โกรธย่อมจะฆ่าชีวิตผู้อื่น แลหญิงไม่ว่าเพราะรักหรือเพราะเกลียด ย่อมจะเป็นเหตุแห่งความทุกข์เสมอ เพราะหญิงไม่พาความคิดที่อยู่ในใจมาสู่ลิ้น แม้ลืออยู่ที่ลิ้นแล้วก็ไม่พูดออกมา แลเมื่อทำอะไรคงจะไม่บอกใครเป็นอันขาด พระผู้เป็นเจ้าทรงสร้างหญิงมาเป็นสัตว์ประหลาดในโลก” (นิทานเวตาล, 2543 : 121)

จากความข้างต้น หมายถึง ผู้หญิงย่อมทำให้ผู้ชายเป็นทุกข์ได้เสมอ ทั้งในยามรักหรือยามเกลียด ซึ่งเปรียบได้กับสิ่งเลวร้ายที่ทำลายชีวิตผู้ชายให้ประสบกับความทุกข์ทรมาน

“ใครบ้างไม่เคยได้ทุกข์เพราะหญิง เหตุว่าหญิงนั้น ผู้ใดจะบังคับให้อยู่ในถ้อยคำก็บังคับไม่ได้ แม้จะบังคับด้วยให้ของที่ชอบใจ หรือบังคับด้วยความกรุณาหรือบังคับด้วยนิติธรรม หรือบังคับด้วยการลงโทษ ก็บังคับไม่ได้ทั้งนั้น เพราะหญิงไม่รู้จักผิดแลชอบ (นิทานเวตาล, 2543 : 150)

จากความข้างต้น หมายถึง ความทุกข์ทั้งมวลซึ่งผู้ชายต้องประสบนั้น ก็เพราะผู้หญิงมีอุปนิสัยขาดความรับผิดชอบ

ชอบในกิจต่างๆ ไม่ว่าชายจะปฏิบัติต่อหญิงด้วยวิธีต่างๆ อย่างไร ทั้งเว้าอน ปลอบประโลม หรือขู้งัดบับ วิธีการต่างๆ ดังกล่าวก็น่าไม่อาจการบให้หญิงอยู่ในอาณัติได้

8. ผู้หญิงเป็นผู้ไม่มีสัตย์

“อันหนึ่งความงามของนกปรอดอยู่ในสำเนียง ความงามของชายที่รื้ออยู่ในวิชา ความงามของโยคอยู่ในความไม่โกรธ ความงามของหญิงอยู่ในสัตย์ แต่หญิงมีความงามจะหาที่ไหนจึงจะพบได้เล่า อนึ่งพระนารถเป็นผู้ฉลาดโดยมายาในหมู่ฤาษี หมายจึ่งจอกในหมู่สัตว์ กาในหมู่นก ช่างตัดผมในหมู่คน หญิงในโลก” (นิทานเวตาล, 2543 : 94)

จากความข้างต้น หมายถึง คุณความงามเปรียบดังคุณสมบัติอันดี หากเปรียบเทียบความงามของผู้หญิงเป็นความซื่อสัตย์ ก็ไม่อาจพบความงามเหล่านั้นในบรรดาผู้หญิงได้ เพราะผู้หญิงไม่มีสัตย์จะ ดังนั้นจึงยากที่จะพบความงามของผู้หญิงได้

9. ผู้หญิงเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายที่สุด

“หญิงย่อมจะชั่วกว่าชายอยู่เอง ชายนั้นถึงจะชั่ววบบิดก็ยังไม่รู้ผิดรู้ถูกอยู่บ้าง หญิงนั้นไม่รู้เสียเลยทีเดียว” (นิทานเวตาล, 2543 : 95)

จากความข้างต้น หมายถึง ผู้หญิงเป็นผู้กระทำการใดๆ โดยไร้สติ ขาดการยั้งคิด แตกต่างจากผู้ชายซึ่งแม้จะเลวร้ายกลายเป็นคนโหดชั่ว แต่ก็ย่อมรู้ตัวทั่วพร้อม คือ รู้ผิดรู้ดีอยู่บ้าง

“ในโลกนี้หญิงเป็นบ่อเกิดแห่งกองทุกข์ เป็นยาพิษอย่างแรง เป็นที่อยู่แห่งความกระวนกระวายใจ เป็นผู้สังหารความกำหนดแนในใจคน เป็นผู้กระทำให้เกิดมีเมารัก และเป็นโจรปล้นคุณความดีทั้งหลายในโลก” (นิทานเวตาล, 2543 : 214)

จากความข้างต้น หมายถึง ผู้หญิงเปรียบได้กับพิษร้ายแรง ในที่นี้ก็คือ ความทุกข์ ความเศร้าหมองที่ทำร้ายมนุษย์ เพราะยอมทำให้ผู้ประสพอยู่ต้องกระวนกระวาย กัดกลุ้มใจ

10. ผู้หญิงเป็นเหตุให้ผู้ชายกลายเป็นคนชั่ว

“เพราะของทุกอย่างนี้เป็นเครื่องชักจูงให้ชายเป็นคนต่ำช้า คือ ไม่ตรึงกับคนไม่มีสัตย์ 1 หัวเราะไม่มีเหตุ 1 ทะเลาะกับหญิง 1 รับใช้นายที่ไม่มีคุณดีพอควรเป็นนาย 1 ขีลา 1 พูดภาษาซึ่งไม่ใช่สันสกฤต 1” (นิทานเวตาล, 2543 : 120)

จากความข้างต้น หมายถึง ผู้หญิงเป็นเพศซึ่งไร้สาระ ไม่มีคุณค่า การวิวาทกับผู้หญิงจึงเป็นการดั่งตนเองให้ประสบสิ่งไม่ดี ชายที่ทะเลาะกับหญิงก็คือ ชายชั่วประเภทหนึ่ง

11. หญิงผู้มีได้แต่งงานเป็นอัมพมคง

“ธรรมดาคนมีลูกสาว เมื่อลูกอายุถึง 7 ขวบ 8 ขวบ พ่อก็ต้องจัดการให้มีผัว เพราะธรรมดาคนมีลูกสาวนั้น...แต่บิดาก็ยังจัดการให้มีผัวไม่ บิดาจะกินแลนอนเป็นสุขอย่างไร การที่ปล่อยให้เป็นเช่นนี้ย่อมเป็นที่ครหา เป็นโทษโดยคติโลก แลคติธรรม แม้ญาติวงศ์ที่สิ้นชีวิตไปแล้วก็ย่อมได้ทุกข์ เพราะ เหตุ ที่ญาติในมนุษย์โลกปล่อยลูกสาวไว้ไม่ให้มีผัวจนปานนี้” (นิทานเวตาล, 2543 : 76)

“ลูกหญิงซึ่งอายุครบมีคู่ ไม่มีคู่ ย่อมเป็นชนกอนอุบาทว์ห้อยอยู่เหนือหลังคาเรือน” (นิทานเวตาล, 2543 : 150)

จากความข้างต้น หมายถึง สาวเทื่อ หรือหญิงผู้มีได้แต่งงานเป็นกาลกิณีอย่างหนึ่ง อาจเปรียบได้ดั่งก้อนอุจจาระซึ่งส่งกลิ่นเหม็น เป็นภาพไม่น่ามองแก่ผู้พบเห็น แก่คนรอบข้าง รวมทั้งเป็นความเสื่อมเสียแก่วงศ์ตระกูล

12. ผู้หญิงยอมโลเล อ่อนไหวง่าย

“ความรู้สึกรักซึ่งหญิงมีต่อชายนั้นมีสามอย่าง อย่างที่ 1 คือความรัก อย่างที่ 2 คือความเกลียด อย่างที่ 3 คือความเฉยๆ ไม่รักไม่เกลียด ความรู้สึกประเภทที่ 1 คือความรักนั้นอ่อนที่สุดแลเคลื่อนไหวง่ายที่สุด หญิงอาจจะตกสู่ความรักง่ายเท่าตกจากความรัก อธิบายว่าประเดี๋ยวอย่างนั้นประเดี๋ยวอย่างนี้จะเอาแนไม่ได้” (นิทานเวตาล, 2543 : 88)

“พระราช 1 หญิง 1 ไม่เลื้อย 1 ย่อมรักที่จะดูแลสิ่งที่อยู่ใกล้” (นิทานเวตาล, 2543 : 150)

จากความข้างต้น หมายถึง ไม่เลื้อย อันได้แก่เถาวัลย์ มักพันเกี่ยวพันกับต้นไม้ซึ่งอยู่ใกล้เคียง พระเจ้าแผ่นดินมักทรงสนทนากับข้าราชบริพารผู้ใกล้ชิด หญิงก็เช่นกัน มักรักใคร่ชอบพอได้โดยง่ายกับชายผู้มาติดพัน หากไม่หมั่นไปมาหาสู่อย่างสม่ำเสมอ หญิงนั้นก็อาจโลเล เปลี่ยนใจเป็นอื่นไปได้ ลักษณะดังนี้สอดคล้องกับโคลงโลกนิติ พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเดชาดิศร (มั่ง) ความว่า

เจ็ดวันเว้นดีดซ้อม ดนตรี
อักขระห้าวันหนี เน้นซ้ำ
สามวันจากนารี เป็นอื่น
หนึ่งวันล้างหน้า อับเศร้า ครีหมอง

โคลงบทนี้แสดงว่า กิจธุระต่างๆ ควรกระทำอย่าง
สม่ำเสมอ หรือเป็นประจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไปมาหาสู่หญิง
ผู้ถูกสมัครักใคร่ โบราณท่านว่าไม่ควรวางใจ เพราะผู้หญิงมี
ความโลเล อ่อนไหวเป็นสรวณะ

2. ภาพลักษณ์ด้านลบของผู้หญิงอินเดียในทิลปะเทศ

ผู้เขียนแบ่งการศึกษาเป็น 2 ประเด็น คือ ความรู้
เบื้องต้นเกี่ยวกับทิลปะเทศ และภาพลักษณ์ด้านลบของผู้หญิง
อินเดียในทิลปะเทศ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทิลปะเทศ

เมื่อครั้งโบราณกาล วิธีการสอนคนมักใช้สุภาษิต
สำนวนเปรียบเทียบ เพื่อให้ได้ภาพที่ชัดเจน หลีกเลี่ยงการเทศนา
สั่งสอนอย่างตรงไปตรงมา การใช้ภาษาคำคมสอดแทรกดังกล่าว
นี้ปรากฏมากมายในวรรณกรรมประเภท เรื่องเล่า นิทาน และ
วรรณกรรมปรัมปราคติอื่นๆ อย่างคัมภีร์ปัญจตันตระ ซึ่งถือเป็น
นิทานสุภาษิตที่เก่าแก่ที่สุดของวรรณกรรมอินเดีย เสฐียรโกเศศ
(นามแฝง) วินิจฉัยไว้ว่า

คัมภีร์ปัญจตันตระ (แปลว่า หนังสือ 5 เล่ม)
หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ทิลปะเทศ เป็นวรรณคดีที่มีการ
ดัดแปลงจากภาษาสันสกฤตในเวลานั้น เปลี่ยนไปเป็นภาษา
เยอรมัน และเปลี่ยนไปมากจนไม่สามารถล่วงรู้ได้ถึงจำนวนเดิม
เพราะใครแปลก็ตั้งชื่อเสียใหม่ หนังสือทิลปะเทศฉบับที่แปลมา
นี้ จึงถือว่าเป็นหนังสือปัญจตันตระฉบับใหม่ โดยมีข้อความ
คล้ายคลึงกับฉบับเดิม

เนื้อความของทิลปะเทศมีรูปแบบการประพันธ์
เป็นสุภาษิตโบราณซึ่งมีสาระ แม้เป็นเรื่องซึ่งปรุงขึ้นครั้งสมัย
ดึกดำบรรพ์ แต่ก็มีข้อความเปรียบเทียบ คำสอน สามารถศึกษา
ได้ทุกกาลสมัย

ส่วน กุสุม รักษมณี (2547 : 84, 162) ได้ศึกษา
ที่มาและการแพร่กระจายของทิลปะเทศ และนิทานปัญจตันตระ
ฉบับภาษาไทย พบว่า นิทานปัญจตันตระฉบับภาษาไทยมีมาช้านานแล้ว แต่เนื่องจากถูกจัดพิมพ์รวมไว้กับนิทานอิหร่าน

ราชธรรม และใช้ชื่อว่านิทานอิหร่านราชธรรม (ประชุมปรกรณ์)
เราจึงได้ยินกันแต่ชื่อนิทานอิหร่านราชธรรม อันที่จริงนิทาน
อิหร่านราชธรรมเป็นเพียงปรกรณ์หนึ่งในหนังสือเล่มนั้นเท่านั้น
เอง ส่วนปรกรณ์อื่นๆ ได้แก่ 2) ปักษีปรกรณ์ 3) ปิตาจารย์ปรกรณ์
4) เวตาลปรกรณ์ 5) นนทกปรกรณ์ และ 6) ทิลปะเทศวัตถุ
ปรกรณ์

ทิลปะเทศวัตถุปรกรณ์ในระยะแรกที่ไทยได้รับ
มาคงจะมีลักษณะใกล้เคียงกับทิลปะเทศฉบับสันสกฤตอย่างเห็น
ได้ชัด ทั้งเนื้อหาและจำนวนนิทาน แต่ต่อมามีการต่อเติม
ดัดแปลงโดยผู้เล่าและ/หรือผู้คัดลอกให้ตรงกับความนิยมของ
คนไทยบ้าง ตามใจของตนเองบ้าง การดัดแปลงแต่งเติมเช่นนี้
ทำให้ ทิลปะเทศวัตถุปรกรณ์ มีนิทานหลักกับนิทานซ้อน 6 เรื่อง
ซึ่งเหมือนฉบับสันสกฤต อีก 10 เรื่อง ผิดจากเดิม

2.2 ภาพลักษณ์ทางลบของผู้หญิงอินเดียในทิลปะเทศ

ผู้เขียนนำทิลปะเทศฉบับแปลโดยเสฐียรโกเศศ
มาศึกษาการมองภาพด้านลบของผู้หญิงอินเดียโบราณ พบ
ประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ผู้หญิงยอมไถ่ใจไม่ได้

18 อย่าได้ไถ่ใจแก่สัตว์มีเขา แม่น้ำ สัตว์มีเขี้ยว
เล็บ ผู้ที่ถือสัตว์ สตรีในราชสกุล (ทิลปะเทศ, 2459 : 23)

จากความข้างต้น หมายถึง สัตว์มีเขา แม่น้ำ สัตว์มี
เขี้ยวเล็บ ผู้มีอาวุธ ย่อมกระทำอันตรายได้ เราจึงไม่ควรเข้าใกล้
หรือไถ่ใจเป็นอันขาด เปรียบได้กับผู้หญิงจากตระกูลสูงชันกันที่
ไม่อาจวางใจได้ หากไม่มีผลประโยชน์แล้วก็จะทำอันตรายแก่คน
รอบข้าง

2. หญิงสาวยอมไม่ฟังใจต่อสามีผู้ชรา

116 แสงจันทร์ไม่เป็นที่ยินดีของคนหนาว แสง
อาทิตย์ไม่เป็นที่ยินดีของคนร้อน สามีชรา ไม่เป็นที่ยินดีของ
ภรรยาสาว (ทิลปะเทศ, 2459 : 61)

จากความข้างต้น หมายถึง แสงจันทร์และแสง
อาทิตย์ไม่เป็นที่ปรารถนาต่อผู้ไม่ต้องการ สามีกแก่ย่อมไม่เป็นที่
ต้องการของภรรยาสาวเช่นกัน เพราะชายแก่ย่อมมีหน้าตา
ผิวพรรณ รูปร่าง และพลังกำลังเสื่อมถอยไปตามวัย

117 ในสามมีเกศหงอก ความรักของหญิงสาว

ผู้บรรยายจะแรงก็มากน้อย, เปรียบประดุจกลัซ ใใครจะชอบเสพบ้าง เมื่อไม่จำเป็น เหตุดังนี้ สตรีจึงเอาใจออกห่างจากผัวแก่ไป ผักไฟชายอื่น (ทิโตปเทศ, 2459 : อ้างแล้ว)

จากความข้างต้น หมายถึง สามีย่อมเป็นยาขมต่อภรรยาสาว หากไม่จำเป็นแล้วหญิงสาวผู้เป็นภรรยาก็ไม่ควรต้องแหวะด้วย แต่จะสนใจชายหนุ่มอื่นที่มีคุณสมบัติเด่นกว่าสามีแก่ของตนทั้งด้านพละกำลัง และรูปพรรณสัณฐาน

3. ผู้หญิงเป็นเพศอันมักมากในกามคุณ

123 สตรีนี้เสียไม่จดในใครนั้ แต่ก็ไม่เกลียดใครทีเดียว เปรียบคล้ายกับโคชอบแต่จะโคจร แสวงหาหญ้าใหม่ๆ (สตร) (ทิโตปเทศ, 2459 : 62)

จากความข้างต้น หมายถึง ผู้หญิงมีพื้นฐานเป็นผู้ยินดีชองเสพด้วยเพชรส เปรียบได้ดั่งวัวมักชอบกินหญ้าสดใหม่อยู่เสมอ ความไม่รู้จักพอเรื่องเพชรสของผู้หญิง จึงทำให้ต้องชองแหวะกับผู้ชายหลายหลาก

115 ธรรมดาไฟ ย่อมมักไม่พอไม้เชื้อ, ทะเลใหญ่ไม่ปรากฏว่าเบื่อน้ำ มฤตยูไม่เคยอ้อมหน้าประชาสตร นางผู้งามจรัส ก็ไม่รู้สึกรักใจในผู้ชาย (ทิโตปเทศ, 2459 : 153)

จากความข้างต้น หมายถึง ผู้หญิงสวามักเป็นผู้ไม่รู้จักพอเรื่องต้นธาราคะ เช่นเดียวกันกับมหาสมุทรที่ย่อมไม่เต็มด้วยน้ำ ต้องพร่องอยู่เป็นนิตย์ ไฟก็เช่นกัน ย่อมไม่อาจมอดดับลงด้วยไม้อันเป็นเชื้อเผาไหม้ ต้องเติมไม้เชื้ออยู่ตลอด

117 สตรีย่อมทราบกันแล้วว่ามิอาหาร 2 เท่า, มีเชวณปัญญาแยบยล 4 เท่า, และเล่ห์กลมายา 6 เท่า กามราคะถึง 9 เท่า (ทิโตปเทศ, 2459 : 155)

จากความข้างต้น หมายถึง ผู้หญิงเป็นเพศที่ฉลาดแยบยล มีจิตตมามาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องต้นธาราคะนั้นหญิงมีมากที่สุด จนยากที่ผู้ชายจะรู้เท่าทัน

4. หญิงไม่ควรอยู่ใกล้ชิดกับชาย

126 สตรีเสมอด้วยหม้อเบรียง บุรุษเสมอด้วยถ่านไฟ เพราะฉะนั้น ผู้ที่รู้แล้ว จึงไม่ควรนำหม้อเบรียงไปตั้งไว้ใกล้ไฟ (ทิโตปเทศ, 2459 : 63)

จากความข้างต้น หมายถึง ผู้ชายไม่ควรผูกพันหรือใกล้ชิดผู้หญิงมาก เพราะอาจลุกลามจนเกิดเรื่องราวไม่เหมาะสม เช่น ความล้มพันธ์ชั่วร้าย สมดังคำกล่าวที่ว่า ชายหญิงใกล้กัน ก็เหมือนน้ำมันกับไฟ ที่แผดเผาอรุณรุ่งอยู่ทั่วไป

5. ผู้หญิงกระทำแต่ความชั่ว

202 การกล่าวเท็จ ใจง่าย มายา, หึงหวง, ละโมบ, ไม่เห็นคุณค่าใคร, ลามก, โห้เหล่านี้นั่งอยู่ในใจของสตรีเป็นสภาพ (ทิโตปเทศ, 2459 : 87)

จากความข้างต้น หมายถึง ผู้หญิงย่อมประพฤติชั่วประการต่างๆ อาทิ พุดโกหก โกลเล มีจิต แสดงความเป็นเจ้าของ เห็นแก่ได้ ไม่รู้บุญคุณ และอื่นๆ ได้โดยง่ายเพราะมีสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานในใจอยู่ตลอด

6. ผู้หญิงร้ายกาจอย่างที่สุด

120 ภริยาใจร้าย - เพื่อนใจคด - อยู่ในบ้านซึ่งมีงู เหล่านี้ คือ ตัวมฤตยูโดยไม่ต้องสงสัย (ทิโตปเทศ, 2459 : 156)

จากความข้างต้น หมายถึง หญิงผู้ไม่ซื่อสัตย์ต่อครอบครัว และสามี เพื่อนผู้ขาดความซื่อตรง กลับกลอกไม่จริงใจต่อเพื่อนฝูง ย่อมนำหายนะมาสู่คนรอบข้าง เปรียบได้กับการอาศัยอยู่ในบ้านซึ่งมีสรพิษร้ายอยู่ด้วย ก็ย่อมเป็นอันตรายอย่างยิ่ง

ข้อความนี้แฝงมายาคติไว้ว่า หายนะและ/หรืออันตรายนั้น ย่อมเกิดจากการอยู่ใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมไม่ดีต่างๆ ลักษณะดังกล่าวเป็นการแฝงคติอันเกิดจากการสังเคราะห์หลักธรรม “มงคลสูตร” ทางพุทธศาสนาเกี่ยวกับการคบมิตร และการอยู่อาศัยในที่อันควร

31 อันหมอง ลากขึ้นจากรูได้ด้วยกำลัง ฉันใด, นาง (ผู้ตายตาม) ย่อมนำของตน (ขึ้นจากพวกได้) ฉันนั้น อยู่บนเตียงร่วมกันกับเขาไปทีเดียว (ทิโตปเทศ, 2459 : 209)

จากความข้างต้น หมายถึง หญิงผู้ทำให้ชายหลงใหล ผูกพันอยู่กับตน แม้ในคราวยากลำบากก็ย่อมได้รับประโยชน์จากชายผู้หลงใหลนั้น

59 แม่สตรี้, เตือดร้อนด้วยอดอาหารแล้ว, ก็ละทิ้งบุตรของตนได้; อสทพิษ, เตือดร้อน

ด้วยอดอาหารแล้ว, ก็กินไขของตนได้; ความชั่วร้ายอะไรเล่า ผู้ต้องทุกข์เพราะความหิว จะกระทำลงไม่ได้ 1 นครชาติที่เสื่อมไป (ด้วยความอดอยาก) ก็กลับเป็นผู้ขาดความมั่งคั่งได้ (ทิโตปเทศ, 2459 : 297)

จากความข้างต้น หมายถึง หญิงเลวผู้ไม่เห็นแก่ครอบครัวลูกพี่ ยอมสละได้ทุกอย่างเพื่อความอยู่รอด และความสุขสบายแก่ตนเองนั้น ไม่ต่างอะไรกับบุพพิชในยามหิวโหยที่กินได้แม้แต่ไขของตน ไม่ต่างอะไรกับคนยากจนซึ่งใจผู้ไร้ความมั่งคั่งในยามทุกข์ยาก

7. ผู้หญิงมีจิตตมายา

165 ยืนมีมาแต่ไกล, ทอดดวงตาใสแสดงว่ารักใคร่ เชื้อเชิญชักชวนให้ร่วมอาสนะกับตน คนละครั้ง เข้ากอดรัดประหนึ่งแสนแสนหาน่าปลื้มจิต ปากพร่ำถามข่าวด้วยถ้อยประดิดประนอยยินดีต่างๆ แต่อาพรางพิชร้ายไว้ภายใน สำแดงไข่ออกมาล้นน้ำฝั่งหวาน ขำขานในการมายา วิชอาอะไรซึ่งล่อหลอกพิลึกดังนี้ (แต่) ทุรชนฝึกได้ชำนาญ (ทิโตปเทศ, 2459 : 179)

จากความข้างต้น หมายถึง ตามธรรมเนียมวิสัยหญิงนั้นเป็นผู้เปี่ยมด้วยจิตและมายา จึงพูดจา และกระทำกิริยาต่างๆ ให้อ่อนหวาน และนำปรารถนาแก่ผู้พบเห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ชาย แต่แท้จริงแล้วจิตใจของหญิงผู้มีจิตตมายานั้น ยากจะปลงใจเชื่อถือได้สนิท ด้วยเพราะมักซ่อนเร้นความร้ายกาจไว้ด้วย

สรุป

มิติแห่งความชั่วร้ายของสตรีอินเดียโบราณดังที่ปรากฏในวรรณคดีนิทานสันสกฤต เป็นการพยายามสร้างภาพลักษณ์และสัญลักษณ์ทางลบเพื่อครอบงำผู้หญิง โดยสังคมที่นิยมผู้ชายเป็นใหญ่ ผู้ชายในสังคมวัฒนธรรมปิตาธิปไตยอย่างอินเดียจึงเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบต่างๆ ในรูปกฎหมายอาทิ คัมภีร์มनुธรรมศาสตร์ ที่กล่าวถึงกฎหมายลักษณะผัวเมีย ความว่า ลูกสาวย่อมเป็นสมบัติของบิดา หรือภรรยาต้องชำระหนี้สินแทนสามี และอื่นๆ หรือแฝงไว้ในคำสอนทางศาสนาเกี่ยวกับการอุทิศพระองค์ของพระบรรพต ชายาพระคิเว ซึ่งทรงกระโดดเข้ากองไฟเพื่อแสดงความจงรักภักดีต่อพระสวามี จนกลายเป็น

ประเพณีสำคัญของหญิงฮินดูโบราณผู้เป็นม่ายเพราะสามีตาย เรียกว่า ประเพณีสตี (ตายตามสามี) ที่อนุญาตให้ภรรยาคนแรกหรือคนที่สองเท่านั้น สามารถตายตามสามีได้โดยไม่ผิดกฎหมาย เมื่อวิวัฒนาการแบบฮินดูดังกล่าวแผ่ขยายสู่อาณาจักรชวาโบราณ ประเพณีตายตามสามี จึงถ่ายทอดสู่สังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นในชื่อใหม่ซึ่งเรียกว่า เบทลา

อนึ่งภาพแห่งความไม่เสมอภาคระหว่างเพศที่ปรากฏในวาทกรรมต่างๆ ทั้งในรูปกฎหมาย คำสอนทางศาสนา นอกจากนี่ยังปรากฏอย่างมากในวรรณคดี วรรณกรรมสันสกฤตประเภทเรื่องเล่า นิทาน หรือปรัมปราคติต่างๆ ในลักษณะการใช้ภาษาสัญลักษณ์สื่อความหมายเชิงลบ อาทิ บุพพิช หม้อเปรี๊ยะ ก้อนอุบาทว์ และอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อแสดงนัยยะการมองผู้หญิงในทางไม่ดีตามมโนทัศน์ของผู้ชายนั่นเอง

การศึกษาแนวสตรีนิยมเกี่ยวกับภาพลักษณ์ทางลบของสตรีอินเดียโบราณในนิทานสันสกฤต จึงเป็นมุมมองทัศนะ เจตคติเพียงด้านเดียวของผู้ชายอินเดีย เพื่อประโยชน์สำหรับการจำแนกสถานภาพทางสังคมระหว่างชายและหญิงเป็นวาทกรรมที่แฝงอคติทางเพศสัญลักษณ์ อย่างไรก็ตามการกดขี่ข่มเหงทางระบบสัญลักษณ์และระบบความคิดดังกล่าวนี้ยังคงดำเนินมาอย่างต่อเนื่องจากอดีตสู่ปัจจุบันจนกลายเป็นปัญหาที่ยังรบกวนฝังลึก จากรุ่นสู่รุ่นด้วยคำบอกเล่า เพื่อบังคับให้เชื่อ หรือเป็นภาระที่ต้องยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดโดยไม่มีเงื่อนไข ดังนั้นการลบล้าง หรือพยายามทำให้ภาพลักษณ์ดังกล่าวเลือนหายไปจึงแทบไม่เกิดขึ้น ด้วยเพราะสังคมวัฒนธรรมอินเดียยังปรากฏภาพร่างแห่งมายาคติทางเพศอยู่ตราบนานเท่าทุกวันนี้

อย่างไรก็ดีการศึกษาเรื่องมิติแห่งความชั่วร้ายของผู้หญิงในบริบทสังคมอินเดียโบราณตามแนวคิดสตรีนิยม กอปรกับความเสมอภาคของบทบาทชายหญิงนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่ามีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อแสดงมุมมอง และค่านิยมของสังคมอินเดียซึ่งได้รับอิทธิพลจากคำสอนในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู อันมีทัศนะต่อสตรีอย่างไร การทราบข้อเท็จจริงเรื่องสตรีในสังคมปิตาธิปไตย และรู้เท่าทันปัญหาย่อมเป็นประโยชน์อย่างน้อยที่สุดเพื่อการเห็นคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่นได้อย่างดียิ่ง

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย. (2544). **บทบาทหญิงชายกับงานอนามัยการเจริญพันธุ์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กองวางแผนครอบครัวและประชากร.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2535ก). **ภาพลักษณ์ของผู้หญิงในสื่อสารมวลชน**. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัยฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2535ข). **มานแห่งอคติ : ความสัมพันธ์ระหว่างสตรีกับสังคม**. กรุงเทพฯ : เชนเดอร์เพรส.
- กาญจนา แก้วเทพ และพริศรา แซ่ก้วย. (2547). **เพศวิถี วันวานวันนี้ และวันพรุ่งนี้จะไม่เหมือนเดิม**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- กุสุมา รักษมนี. (2547ก). **นิทานที่ชี้ทางอันเป็นประโยชน์. ใน ปกรณมนิทาน**. กรุงเทพฯ : แม่คำผาง.
- _____. (2547ข). **นิทานเรื่องเอกของอินเดียในวรรณคดีไทย. ใน ปกรณมนิทาน**. กรุงเทพฯ : แม่คำผาง.
- น.ม.ส. (พระนามแฝง). (2506). **นิทานเวตาล**. พระนคร : จิตราการพิมพ์.
- ปฐมาภรณ์ บุษปธารง. (2546). **ก้าวใหม่ของผู้หญิง : สตรีนิยมกับนโยบายสังคม**. ใน ผู้หญิงกับความรู้ ๑ (ภาค ๒). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรานี วงศ์เทศ. (2544). **เพศและวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.
- ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2541). **สตรีในคัมภีร์ตะวันออก**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิทยาลงกรณ์, พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่น. (2543). **นิทานเวตาล**. กรุงเทพฯ : บันทึกลสยาม.
- _____. (ม.ป.ป.). **นิทานเวตาลเรื่องที่ ๑๐**. ใน วรรณคดีวิจิตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔. ม.ป.พ. : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศักดิ์ศรี แยมนัดดา. (2543). **เวตาลปัญจวิศติ : นิทานเวตาลยี่สิบห้าเรื่อง**. กรุงเทพฯ : แม่คำผาง.
- เสถียรโกเศศ - นาคประทีป (นามแฝง). (2459). **หิโตปเทศ**. พระนคร : อมรการพิมพ์.
- Raksamani, K. (2547). The Sanskrit Vetala Cycle in Thai Tales (เวตาลในนิทานไทย). in **ปกรณมนิทาน**. กรุงเทพฯ : แม่คำผาง.